

„Stajerc“ izhaja vsaki petek, datiran z dnevom naslednje nedelje.

Naročnina velja za Avstro-Ogrsko: za celo leto 3 krone, za pol in četrt leta razmerno; za Nemčijo stane za celo leto 5 kron, za Ameriko pa 6 kron; za drugo inozemstvo se računi naročnina z ozirom na visokost poštnine. Naročnino je plačati naprej. Posamezne številke se prodajajo po 6 vin.

Uredništvo in upravnistvo se nahajata v Ptuj, gledališko poslopje štev. 3.

Slava Tebi, ki si nas kmete ljubi!

Kmečki stan, srečen stan!

Dopisi dobrodošli in se sprejemajo zastoj, ali rokopiše se ne vrača. Uredniški zaključek je vsak torek zvečer.

Za oznanila uredništvo ni odgovorno. Cena oznanil (insetatov) je za celo stran K 64, za 1/2 strani K 32, za 1/4 strani K 16, za 1/8 strani K 8, za 1/16 strani K 4, za 1/32 strani K 2, za 1/64 strani K 1. — Pri večkratnem oznanilu se cena primerno zniža.

Štev. 6.

V Ptuj v nedeljo dne 9. februarja 1908.

IX. letnik.

Somišljeniki!

Naznanili smo za to nedeljo shod v Zavrču. Iz raznih vzrokov naznanjamo, da se je ta shod preložil na poznejše čase. To nedeljo se torej shod ne vrši v Zavrču. Pač pa se vrši

v nedeljo, 9. svečana 1908 ob 3. uri v novi gostilni g. Repa na

Ptujski gori

kmetski shod,

Kmetje! Časa nam primanjkuje, da bi sklicali shod v vsakem kraju. Zato je sklican shod na Ptujski gori za vso faro, za Monsperg, Stoperce, Sv. Lovrenc itd. Vsi, ki imajo priložnost priti na to zborovanje, naj se zanesljivo udeležijo.

Kmetje in kmetice! Ne pustite se od nasprotnikov hujskati in odgovarjati od naših shodov! Ostanite trdni naprednjaki. Tu se ne gre proti veri in ne za narodnost. Pomeniti se hočemo edino o gospodarskem napredovanju našega kmeta.

Torej se vsi udeležite!

Kraljevski umor.

Telegraf je prinesel v nedeljo jutraj novico, ki je pretresla celi svet. Komaj se je pozabilo bestialni kraljevski umor v Belemgradu, ko se je zgodil zopet krvavi dogodek. Prišli so telegrami, ki so naznanili, da sta bila portugalski kralj Karlos I. in prestolonaslednik Ludovik Filip umorjena. Evo poročila!

Lisabon 2. svečana: Kralj Karlos portugalski in prestolonaslednik Ludovik Filip sta bila včeraj zvečerna cesti umorjena. Troje morilcev se je takoj na lici mesta tujobilo.

Kako se je umor izvršil? Po 5. uri popoldne pripeljal se je kralj Karlos I. z vso družino iz vile Vicioza v Lisabon. V vozu sta in sedela kralj in kraljica ter obadva sinova. V hipu, ko je zavlil voz v arzenalsko cesto, pričela je skupina s karabinerji oboroženih mož streljati. Kralj je bil takoj mrtev, prestolonaslednik pa je izdihnil v par minutah. Kraljica je bila le lahko ranjena. Istotako drugi sin, infant Manuel. Kralja so zadele 3 kroglice, ena na vratu, druga na tilniku in tretja v pleče. Ena kroglica je prodrla veliko žilo, tako da je bil kralj takoj mrtev. Tudi prestolonaslednika so zadele 3 kroglice v glavo in prsa. Ordonančni oficir Figuera, ki je korakal poleg voza, je na mestu enega morilca ustrelil. Drugega je policija usmrtila. V trenutku, ko so pričeli morilci streljati, vrgla se je kraljica čez prestolonaslednika, da bi ga s svojim truplom rešila. Ali pomagalo to ni!

Vzroki umora. Že dalje časa so se pripravljali resni dogodki na Portugalskem. Krivda tiči v neskončno slabem gospodarstvu te

države. Ljudstvo je nakrat izprevidlo, da nima nikarkošnih sredstev, nobene primerne armade, ničesar, in to vkljub temu, da plačuje grozovito visoke davke. Javno šolstvo na Portugalskem je tako znemarjeno, da 80% ljudi ne zna čitati in pisati. Industrija se ne razvija. Kmetijstvo hira in slabo obdelana polja ne dajo niti toliko žitja, kolikor ga potrebuje ljudstvo za življenje. Državni dolg je znašal 4 milijarde, ljudstvo pa je postajalo v vsakim dnevom revnejše... Pri teh razmerah ni čudno, da si je pridobila republikanska stranka vedno več vpliva. L. 1891 se je zgodila krvava ustaja, ki je napolnila lisabonske ceste z mrlji. Volitve l. 1905 so se zopet vršile v znamenju krvavih bojov. Namesto da bi kralj vire nezadovoljnosti zamašil, hotel je ljudstvo z najbrezobzirnejšo strogostjo premagati. Kot prvega ministra si je poklical moža Jovo Franco, ki naj bi z železno roko ljudstvo premagal. Casopise se je prepovedalo, ljudske voditelje zaprlo, državni zbor pa razgnalo. Tako je narasla ljudska nevolja in pritisnila morilem puške v roko...

Umrjeni kralj Karlos I. je bil sin kralja Ludvika I. Zasedel je prestol 19. okt. l. 1889. in našel takoj prav slabe razmere. Slaba kolonijalna politika je pripravila deželo na rob propada. Zdaj je končal ta nesrečni kralj!

Novi kralj. Ker je bil poleg kralja Karlosa tudi prestolonaslednik umorjen, pride zdaj drugi sin Manuel k vlad. Infant Manuel je 18 let star in zasede kot kralj Manuel II. prestol. Imel bo hude boje.

Nadaljna poročila. Pod vplivom umora, katerega je pač sam s svojim nasiljem zakrivil, odločil je ministerski predsednik Franco svoje mesto ter pobegnil iz Lisabona. Gotovo je, da bi bil drugače umorjen. Novi vladi načeljuje admiral Ferreira. — Voditelje upornikov se je zaprlo. Deloma se jih je odpeljalo v Afriko. Čez 600 oseb je zaprtih. V raznih vojašnicah so se vojaki uprli.

Ni ga menda človeka, ki bi odobral krvavi čin portugalskih morilcev. Zapravljanje na kraljevem dvoru, neznosni davki bi opravičevali sicer pošteno ljudsko ustajo, ali umora nikdar ne!... Podučljiv pa je ta pretresljivi, krvavi dogodek. Dokazuje nam na eni strani, kam privede brezvestno zatiranje narodov, — na drugi strani pa nam kaže plodove klerikalstva.

Velikansko moč je imela nekaj plodovita državnica Portugalska. Njeni mornarji so odkrivali nove svetove, njene barke so zaneale portugalsko zastavo širom sveta. Danes je izginila vsa ta moč, vsa lepota, vso bogatstvo, — danes vidimo na Portugalskem revno ljudstvo, izstradano in sovražno, kajti lakota in sovražstvo sta si brata. Vlada je pol stoletja dolgo zapravljala ljudsko premoženje, dvor je živel v razkošju, — kmet pa ni imel vola, da bi ga pred plug opregel... V blatu vedno večje revščine pa se je rodila krvava misel, — anarhija je imela tu iz-

borna polje, pod črno-rdečo njeno zastavo se je zbiralo vedno več nezadovoljnejšev. Ne ve se še, je-li je izvršila močna republikanska stranka nezasišani ta zločin, ali pa so ga izvršili anarhistični vrtoglavci. Ali to se ve, da bi nikdar ne prišlo tako daleč, ko bi vlada sama s svojim izkoriščanjem ne pripravljala redilna tla za uporniške misli. Pomisliti se mora, da se je zgodil zločin sredi mesta. Sredi mesta je stalo 15 mož v dolgih haljah, pod katerimi so imeli skrite puške, sredi mesta so namerili in streljali. In pomisliti se mora, da je vojaštvo na Portugalskem popolnoma nezanesljivo, da je med oficirji dovolj upornikov, da so največji učenjaki in najimenitnejši meščani na Portugalskem nasprotniki vlade. Te razmere so porodile blazne morilce, ki so masčevali vso ljudstvo na tako nečloveški, zločinski način...

Pa še nekaj! Južne države, Italija, Španija, Portugalska, so najbolj klerikalne. Kakor vampir objema črno klerikalstvo te narode in jim pije kri. Največ duhovščine in najmanj prave vere najdemo v teh državah. Največ klerikalcev in največ anarhističnih morilcev! Imena kakor Bresci, Luccheni nam to dokazujejo. In — ali ne stoji Španija pred isto usodo? Grozni „mene tekeli“, glasno svarilo tiči v krvavem zločinu, ki se je zgodil v Lisabonu, — svarilo za vlade in vladarje, naj omejijo klerikalizem, ki izsesava narode duševno in gmotno, ki hoče vladati z analfabeti in morilci. Seveda, klerikalni „učenjaki“ so učili, da je v gotovih slučajih umor kraljev dovoljen, da je neumnost, neizobraženost prava pot za izveličevanje...

Razburjen, prestrašen stoji svet pred umorom v Lisabonu. Kakor bajka iz starih časov nam zveni ta čin, — kri ne velja več, kadar vladata lakota in klerikalna neumnost!

Zato pa je edina pot za države, ki hočejo obstati, — gospodarsko delo in izobrazba!

Politični pregled.

Zopet trpinčenje vojakov. Komaj so poslanci prejšnjega vojnega ministra pogladi, ker ni dovolj energično branil nečloveškemu trpinčenju vojakov, ko se poroča že o novih slučajih. Ravno tako izgleda, kakor da bi gotovi prenapieti oficirji smatrali vojaka za živino, za svojega psa, s katerim lahko delajo, karkoli se jim poljubi. Dragonec Franc Walcher v Wiener-Neustadtu je prišel k lajtnantu Kaiserju za „burša“. Ta smrskavi lajtnant je moža vedno s škornjami prepeval, s sabljo pobijal in z nogami suval. Poleg tega je moral Walcher lakoto trpeti. Ko je prošil v Božič za „urlaub“, dobil je 4 dni zapora. Nesrečnež je kazal dostikrat bule, ki mu jih je prizadel surovi lajtnant. Končno se nesrečni vojak ni mogel drugače pomagati, da je vzel karabiner in se vstrelil... In vojakovi stariši? Za tem ne vpraša nikdo... Ali bi ne bilo pravično, da bi se takega fantalina, ki je prišel komaj iz kadetne šole, položilo na klop in mu

V nedeljo, 9. svečana ob 3. uri pri g. Repa na Ptujski gori shod!